

Ş. Ö. S. Çocuk Köyleri

Doç. Dr. Lâtife BIYIKLI (*)

Çocuk, bir ülkenin en önemli yatırımı, bir anlamda geleceğidir. Sağlıklı ve çağdaş bir toplum yaratılmak isteniyorsa, çocuğu, fiziksel, zihinsel, duygusal ve sosyal yönden bir bütün olarak ele alan gelişim ve eğitim hizmetlerine önem verilmelidir.

Bu nedenle bir toplumun uygarlık düzeyi, o toplumun çocuklarına verdiği değer ve hizmetlerle ölçülür demek yerinde olur (1). Bu, bir kuşağın diğerine karşı duyduğu ilgi ve sorumluluk ölçütüdür (2).

Normal koşullar altında çocuğun yetiştirilme, eğitilme ve korunmasında, birinci derecede yükümlülük aileye, onun olmaması, dağılması veya görevini yerine getirememesi durumunda da bu yükümlülük devlete düşer.

Bu nedenle aile bakım ve güdümünden yoksun kalmış çocuklara «Korunmaya Muhtaç Çocuklar» adı verilir.

Ülkemizde halen yürürlükte bulunan 6972 sayılı yasanın 1. maddesinde Korunmaya Muhtaç Çocukların tanımına yer verilmiştir. Buna göre;

«Beden, ruh, ahlâk gelişimleri tehlikede olup,

a. Ana ve babasız,

b. Ana ve babası belli olmayan,

c. Ana ve babası tarafından terk edilen,

d. Ana ve babası tarafından ihmâl edilip fuhşa, dilencilğe, alkolü içkileri kullanmaya veya serseriliğe sürüklenmek tehlikesine maruz bulunan çocuklara Korunmaya Muhtaç Çocuklar adı verilir.

Endüstriyel gelişimin hızlandığı kentleşme ve sanayileşme sürecinin aile kurumunda meydana getirdiği köklü değişmeler, nüfus artışı, işsizlik gibi nedenlerle sayıca gittikçe artan «Korunmaya Muhtaç Çocuklar», en önemli toplumsal sorunlardan biri haline gelmiştir (3).

(*) A. Ü. Eğitim Bilimleri Fakültesi, Eğitimde Psikolojik Hizmetler Bölümü Öğretim Üyesi,

(1) Ç. Tahir, Öğrenci Problemleri, İş Bankası Yayını, No : 15, Ankara, 1974, s. 7.

(2) U, Bronfenbrenner, Two World of Childhood, US and USSR, New York Russel Sage-Foundation, 1970.

Genç bir nüfusa sahip olan ülkemizde 1980 sayımına göre 500.000'e yakın korunmaya muhtaç çocuk olduğu tahmin edilmektedir. (4). Bu da 0-18 yaş grubunun oluşturduğu 21.762.000 çocuk ve gencin % 4'nü oluşturmaktadır.

Devletin bu çocuklara sağladığı koruma ve eğitim hizmetleri, çocuk bakım yuvası ve yetiştirme yurdundan oluşan «kurum bakımı» tipindedir. Bu konuda yapılan çeşitli araştırmalar, kurum bakımının, çocuğun sağlıklı gelişimini engellediği sonucuna varmışlardır. Örneğin, Gifarb (1944), Anna Freud ve Burligam (1944), Amatruda (1947) ve Lipton'un (1962) yaptığı araştırmalarda, kurumda yaşayan çocukların, aile yanında yaşayan çocuklara göre fiziksel, duygusal, sosyal ve hattâ zihinsel gelişimlerinde gerilikler görülmüştür (5).

Yuva ve Yetiştirme Yurdunun yanı sıra Koruyucu Aile Bakımı da üçüncü bir yöntemdir. Ne var ki bu, ülkemizde henüz yaygınlaşmış değildir. Kurumlarda barınan 20.000'ni aşkın çocuğa karşın koruyucu aile yanında yalnızca 273 çocuk bulunmaktadır (6).

Çıca, çocuk gelişiminde ailenin önemine inanan gelişmiş ülkeler, kurum bakımını en az sayıya indirip, tüm ağırlığı, Koruyucu ve küçük aile ünitelerinden oluşan «Çocuk Köyleri»ne vermiş durumdadırlar.

İlk çocuk köyü 1949 yılında Hermann Gmeiner tarafından Avusturya'da kurulmuştur. Gmeiner II. Dünya Savaşından sonra babasını ve sonra da hastalık nedeniyle annesini kaybetmiş, ablası tarafından kurnup yetiştirilmiştir. Tıp Fakültesini bitirip hayata atıldıktan sonra, kimsesiz çocuklar için bir köy kurmayı düşünmüş, bunu kendi çabası ve topladığı bağışlarla gerçekleştirmiştir (7).

Avusturya da kurduğu 9 köyden sonra başta Fransa ve Federal Almanya olmak üzere bu kurumu Avrupa'da yaygınlaştırmıştır. Bugün için UNESCO'ya da kardeş üye olan SOS Çocuk Köyü Dernek-

(3) D. Szabo, «L'indaptation Sociale des Enfants Dans Les Grandes Villies,» seminaire sur la prevention de L'inadaptation Sociale des Enfants, Paris, 1961, p. 28.

(4) Gelişmiş ülkelerdeki % 4 oranına göre

(5) Y. Bowlby, Soins Maternels et Sante Mentale, O M S. Genève 1954.

(6) DPT. Sosyal Güvenlik Sektör Raporu, Kasım 1982.

(7) H. Gmeiner «Les Villages d'Enfants SOS» Publications des Villages D'enfants SOS, 1971.

leri Munich'te merkezi bulunan Herman Gmeiner Fonu yardımıyla 59 değişik ülke de etkinliğini sürdürmektedir.

Ülkemizde de, 1977 yılında «SOS Türkiye Çocuk Köyü Kurma ve Yaşatma Vakfı Kurulmuş ve Ankara Sincanköy yakınlarında ilk Türk köyü projesine başlanmıştır. Fakat bu proje yarım kalmıştır.

SOS Çocuk Köyü, anne ve babasını kaybedip, korunmaya muhtaç duruma düşmüş çocuklar için, sıcak aile ortamını sağlamaya çalışılan eğitim merkezleridir.

Bu köylere 0-10 yaş arasındaki çocuklar alınır. Köye kabulde ırk, millet, dil, din ayrımı kesinlikle gözetilmez. Gözetilen tek etmen muhtaç olma derecesidir.

Her SOS çocuk köyü ailesi, bir anne ile sayıları 6 ile 3 arasında değişen farklı yaşlardaki kız ve erkek çocuklarından oluşur. Bu çocuklar, kardeşler gibi bir arada büyürler. Her aile, bir annenin eşliğinde kendine ait bir evde oturur.

SOS Çocuk köyü annesi, tıpkı normal ailedeki anneler gibi çocukların tüm gereksinmelerini karşılayarak güven ve sevgi ortamı içinde çocukların normal gelişimini sağlar.

SOS köyü, 15 ila 20 kadar aile evinden oluşur ve bir köy müdürü tarafından yönetilir. Köy müdürü annelerin danışmanı durumunda olduğu gibi çocukların eğitim sürecinde de baba görevini üstlenir.

SOS köyü çocukları, normal aile çocuklarının içinde bulunduğu benzeri koşullar altında yetişirler. İlk ve orta öğrenimlerini köy yoresindeki resmî okullarda tamamlarlar. Gençler, mesleki eğitimleri ya da üniversite öğrenimleri boyunca ve kendilerini yetişkin bir insan olarak idare edebilecek duruma gelinceye kadar köye ait yurtlarda kalabilirler. Bu yurtlar, genellikle öğrenim olanaklarının geniş olduğu bir kentin yakınında bulunmaktadır (8).

SOS çocuk köylerinin amaçları;

— Korunmaya muhtaç her çocuğa özellikle annenin bulunduğu bir aile sağlamak,

— Onları güven ve sevgi ortamı içinde yetiştirerek ileriki hayatın zorluklarına göğüs germesini öğretmek,

— Eğitim ve sosyal yardım sağlayarak kendilerine yeterli ve üretici bir duruma getirmek,

— Kendi ülke gelenek ve göreneklerine göre eğitmek,

(8) a. g. e.

— Başkalarının inançlarına ve özelliklerine saygı gösterecek derecede hoşgörü sahibi olmayı öğretmektir (9).

SOS Çocuk Köyünün dayandığı başlıca temel ilke; bir anne, kardeşlerden oluşan bir grup bir ev ve bir köy veya mahalleye sahip olma ilkesidir.

I. Bir anneye sahip olma ilkesi :

Aile içinde annenin çocuk için özel bir yeri ve anlamı vardır. Özellikle çocuğun ilk yıllarında annenin bedensel ve duygusal önemi büyüktür. Bu nedenle çocuğun hayatında temel bir rol oynar.

Anne ile ilk yıllarda duygusal yakınlık ve bir sevgi ilişkisi kurabilen çocuk, insanlarla ilişki kurmayı ödüllendirici bir olay olarak algılar. Annesinin onu sevmesi, değer vermesi, onda «değerli olma» duygusu yaratır. Böylece insanlarca sevileceğine, sevilmeye değer bir insan olduğuna ilişkin temel bir güven duygusu geliştirir (10).

Böylece anne ile çocuk arasında kurulan duygusal ilişkiler, tüm gelişimin temelini oluşturur.

Bu nedenle Nitschhe «Anne şefkat ve bakımını veya onun yerini tutabilecek bir duygusal bağı bulamayan çocuk, dünyada bir giriş kapısı bulamaz» demektedir (11).

Bowlby «yeni doğmuş bir bebek veya çocuk bir aile ortamı içinde yetişmek, anne ile sürekli bir duygusal bağ kurmak gereksinimi içindedir. Bu duygusal bağ çocuk için olduğu kadar, anne için de bir doyum ve sevgi kaynağı olmalıdır» (12) diyerek ruh sağlığının önemli bir ilkesi üzerinde durmuştur.

Spitz'in yaptığı araştırmalarda, yuvalarda anne bakımından yoksun olarak büyüyen çocukların iyi beslenme ve bakılma koşullarına karşın; boylarının uzamadığı, kilolarının artmadığı, yürümelerinin, konuşmalarının, tuvalet eğitimlerinin geri kaldığı saptanmıştır. Ayrıca, bu çocukların, uyarılara geç tepki verdiği, durgun ve çevreye karşı ilgisiz olduğu, az ağladığı, baş sallama, kafa vurma gibi davranışlar da geliştirebildiği görülmüştür. R. Spitz, doğuştan beri yuvalarda büyüyen veya uzun süre hastanelerde tedavi gören çocuklarda rastlanan bu belirtilerin tümüne yuva hastalığı veya hastane hasta-

(9) *Revue internationale de l'enfant*, No. 22/23 Octobre 1974, p. 98.

(10) *Çocuk Gelişiminin Temel İlkeleri*. Boğaziçi Üniversitesi, M. E. B. Ankara. 1979, s. 69.

(11) A. K. Özbek, *Sosyal Psikiyatriye Giriş*. A. Ü. Tıp Fakültesi Yayınları Sayı : 243, s. 53.

(12) J. Bowlby, a. g. e., p. 11.

lığı (hospitalizm) adını vermiştir. Ve tek neden olarak da anne yoksunluğunu göstermiştir (13).

Bowlby'de araştırmalarında anne yoksunluğu ile duygusal ilgisizlik arasında bir korelasyon bulmuştur (14). Sevgi, objesinin kaybedilmesi, tüm gelişim geriliklerine ve özellikle çocuk suçluluğunu oluşturan antisosyal davranışlara neden olur demektedir (14).

Psikanaliz ekolünün kurucusu Freud, kişiliğin oluşumunda, erken bebeklik ve çocukluk yılları etkilerinin önemini belirtmiştir. Bu dönemde annenin, çocuk için hem doyurucu hem de haz verici en temel kaynak olduğunu bildirmiştir. Bu haz objesini kaybeden veya kaybetme tehlikesinde olan bir çocuğun ruhsal dengesinin bozulacağını, nevrotik ve hatta psikotik bozukluklar göstereceğini vurgulamıştır.

Erikson ise, gelişimi dönemlere ayırıp incelemiş, Freud'in psikanalitik kuramını ailenin sınırları dışındaki toplumsal dünyaya çıkarmıştır. Erikson'a göre, olumsuz ve dengesiz yaşanan bir dönem, bir sonraki dönemde olumlu yöne geçebilir. Söz gelimi çevresindekilere güvenemeyen bir bebeğe, bir sonraki çocukluk döneminde ilgi ve bakım sağlanırsa, kişiliği olumlu yönde gelişebilir. Demek ki çocukluğun herhangi bir dönemini olumsuz yaşamış olan Korunmaya Muhtaç bir çocuğun sağlıklı bir aile ortamı içinde yani bir SOS Çocuk Kçyü bakımında gelişimi olumlu yönde olabilir.

Bazı araştırmacılar da yeni doğmuş bebeklerdeki anne gereksinimi olgusunu, insanlardan daha hızlı olgunlaşmaları nedeniyle hayvanlar üzerinde incelemişlerdir. Bunların en tanınmış olanı Harlow'un maymunlar üzerinde yaptığı bir seri araştırmadır.

Harlow, yavru maymunları annelerinden doğar doğmaz ayırmış ve kapalı bir tel kafeste büyümeye bırakarak fiziksel ve duygusal gelişimlerini incelemiştir.

Sonuçta; bu yavruların iyi gelişmedikleri, daha kaygılı ve içe kapanık oldukları görülmüştür. Ayrıca bu maymunlar, uzun süre sessiz ve sâkin oturma, ileri geri sallanma, parmak veya organlarını emme, kendi kendilerini ısırma gibi stereotipik davranışlar da göstermişlerdir. Daha sonraları anneleriyle büyüyen maymunlarla karşılaştırıldıklarında, onlardan uzak durup birlikte oyun oynamadıkları gö-

(13) R. A. Spitz, Hospitalizm : An Inquiry Into the Genesis of Psychiatric Conditions in Early Childhood A. Yörükoğlu, Çocuk Ruh Sağlığı. Ankara, 1979, s. 32.

(14) J. Bowlby, a. g. e., p. 20.

rülmüştür. Erişkin çağda ise bu maymunların cinsel illşkiden kaçtıkları gözlenmiştir. Sonra zorla çiftleştirme sonucu yavrulamışlar, hem yavrularına çok ilgisiz kalmış, hem de onları yanlarında itip uzaklaştırmışlardır?

Bu ilk gözlemlerden sonra Harlow deneylerini genişletmiş ve yavru maymunlar için annenin anlamını araştırmıştır. Bunun için kafeste biri süt veren tel maymun, diğeri de kahverengi bir havlu kumaşla kaplı iki manken maymun koymuştur. Yavru maymunlar, tel mankenlerin yanına sadece karınları açıkınca gitmişler, yumuşak kumaşla kaplı maymunların yanından ise hiç ayrılmamışlar, bir tehlike ve korku anında da ona koşuyla sarılmışlardır (15).

Bu nedenle korunmaya muhtaç duruma düşmüş çocukların gereksinimleri, yiyecek, giyecek ve yatacak bir yerin ötesinde, anne bakımı, baba koruyuculuğu ve kısaca aile sevgisidir.

Bu sevgi, duygusal gelişimin kaynağıdır. Bu gün çocuğun duygusal hayatının zihinsel hayatından önce geliştiği ve zihinsel ve psiko-sosyal gelişimin önemli kaynağını oluşturduğu bilinmektedir (16).

İşte bu nedenlerle, çocuk köyünde, çocuğa kan bağından çok davranışlarında bir bütünlük gösteren, yetiştirme yurdu ve çocuk yuvalarındaki gibi sık sık değişmeyen, sevgi ve saygıyı sağlayan çocuk köyü annesine gereksinim vardır.

Çocuk ilk defa bir yetişkine inanmak ve ona karşı açık olmak duygusuna SOS Çocuk Köyü annesinde yaşar. Çocuğun bu yaşantısı, onun üzerinde yapılan tüm eğitsel ve psikolojik çalışmalara yardım eder.

Çocuk bilir ki, kendine yol gösterilmekte ve çeşitli kişisel problemleri için ona yardım edilmektedir.

II. Kardeşlere sahip olma ilkesi :

Bir çocuk köyü ailesinde süt çocuğundan ergen gence kadar çeşitli yaş grubundan kız ve erkek çocuklar bulunur. Bu durum, genellikle aynı yaş ve cinsiyetteki çocukları barındıran yetiştirme Yurdu ve Çocuk Yuvası gibi kurumsal bakıma kıyasla tümel gelişim yönünden çok daha sağlıklı görünmektedir. Çocuklar doğal bir ailedeki kardeşler gibi birlikte yaşar, birbirlerinin çeşitli duygularını paylaşırlar. Onlar için kardeşlik bir tür yaşam güvencesidir. Aynı aile

(15) R. Zazzo, H. Gratiot, *Traité de psychologie de L'enfant*, P. U. F. 1972, P. 27-30.

(16) R. Şemin, *Ruh Sağlığı*, İstanbul 1979, s. 57.

içinde bazan öz kardeşler de bulunabilir. Öz ve öz olmayan kardeşler SOS çocuk köyünde birbirlerinden ayırmak olanaksızdır.

Yaşça büyük kardeşlerin boş zamanlarında anneye ve küçük kardeşlere yardımcı olmaları, onlarda, bir işe yarama, değerli olma, sorumluluk taşıyabilme duygusunu geliştirir. Ayrıca böylesine değişik yaş ve cinsiyetteki çocukların bir aileyi oluşturduğu uygulamada, çocuklar :

1. Sosyal hayatı yaşayarak ve paylaşarak öğrenmeye başlarlar.
2. Karşı cinsiyetin farkına ve bilincine varma olgusuna sahip olurlar.
3. Özdeşleşme sürecini kardeşler arasında da gerçekleştirirler.
4. Karşılıklı sevgi alış veriş, anne çocuk sınırlarını aşarak, küçük kardeş, ağabey, abla arasında yaygınlaşmaya başlar. Böylece bir başka boyutta da sevgi eksikliği giderilmiş olur.

Bir çocuk köyünde abla veya ağabeyin, küçük kardeşiyle ilgilenmesi, ona konuşma öğretmeye çalışması, yemek yedirmesi, kirlelenen giysisini değiştirmesi, sık sık görülen doğal manzaralardır.

Bülûğ çağı sorunları düşünülerek belli bir yaştan sonra kızlarla, erkeklerin ayrılması düşünülmüş ve bu denenmişse de, çocuklar üzerinde olumsuz etkileri olduğu görülmüştür. Çocuklar böyle bir davranışın anlamını çıkaramamışlar, bu uygulamanın yürüyemeyeceği anlaşılınca bu uygulamalardan da vazgeçilmiştir.

III. Bir eve sahip olma ilkesi :

Her çocuk köyü ailesinin kendine özgü, bağımsız bir evi olduğunu söylemiştik. Bu ev, yeme, içme, yatmanın dışında, manevi, bir koruyuculuğu da simgelemekte, çocuklara ayrı bir güven ve sıcaklık vermektedir.

Çocukların yaşlarına göre, üçer, ikişer veya bir kişilik yatak odaları vardır. Her çocuğun kendi dolabı ve özel eşyaları bulunur. Herkes kendi köşesini dilediği gibi düzenler. Bu nedenle bir şeye sahip olma ve kıymetini bilme duygusu, yetiştirme yurdu çocuklarına göre çok daha iyi gelişmiştir.

Her ev 8 kişilik bir aileyi barındırabilecek ve gereksinmelere cevap verecek niteliktedir.

Chombart de Lauwe, yaptığı bir araştırmada çocuklarda rastlanan uyumsuz davranış çeşitleri ve dereceleri ile yaşadıkları olumsuz fiziksel ev koşulları arasında önemli bir ilişki bulmuştur (17)

Evin merkezi solandur. Çocuklar burada anne ve kardeşleriyle mutlu akşamlar yaşarlar. Çeşitli grup oyunları düzenler, müzik din-

lerler. Doğum günlerini ve dini bayramlarını birlikte kutlarlar. Böylece bir anlamda yetişkin hayatlarının deneyimini yapmış olurlar.

Anne her sabah erken kalkar, çocuklarının kahvaltısını hazırlar. Süt çöcuğu varsa onun gereksinimlerini karşılar, günlük alışverişini yapar, ekuldan dönen büyükler, annenin en yakın yardımcılarıdır. Evde herkesin yapabileceği ölçüde bir iş bölümü vardır. Çocuklar, çalışma ve dinlenme saatlerini yararlı bir şekilde değerlendirirler.

IV. Bir köye mahalleye sahip olma ilkesi :

SCS Çocuk Köyü 15-20 kadar bağımsız küçük evden oluşur. Bu evlerin yanı sıra, bir çocuk yuvası, çeşitli etkinliklerin yapıldığı bir bina, jimnastik salonu, yüzme havuzu, toplanma salonu, yönetim binası ve diğer personel için lojmanlar bulunur.

SCS Çocuk Köyü müdürü ile çocuk köyü anneleri, teyzeleri dışında, bir yuva öğretmeni, birer psikolog, pedagog ve sosyal hizmet uzmanı, bir doktor, müzik ve beceri öğretmeni, hemşire diğer yardımcı personeli oluşturur.

Köy aileden sonra gelen ikinci ve daha geniş çevreyi oluşturmaktadır. Çocukların sosyalleşmesi açısından adeta bir köprü görevini görmektedir.

Her çocuk diğerleriyle etkileşim durumundadır. Buluşmalar, önce aile üyeleriyle başlar, diğer yakın kişilerle sürer. Çocuğun kişiliğinin gelişmesi ve sosyalleşmesi yönünden bu ilişkiler son derece önemlidir.

Çocuk köyde, ya da mahallede diğer çocuklarla oynarken, dünyayı algılamaya ve onun bir bölümünü kendi denetimi altına almaya çalışır. Yaşantı örnekleri yaratır ve bunlar üzerinde denemelerde bulunur (18)

Ekolcjik psikoloji alanında Wright, Willems, Gürkaynak tarafından yapılan araştırmalar, küçük kasaba ve köylerde yaşayan çocukların davranışları ve psikolojik yaşam özelliklerini belirlemiştir. Buna göre;

- Köy çocuklarının birbirleri arasındaki iletişimin daha kolay ve yoğun olduğu,
- Grup içindeki dayanışmalarının daha güçlü olduğu,
- Toplulukları daha doyurucu buldukları,

(17) C. Lauwe. Psikopathologie Sociale de l'enfant Inadapte. C. N. R. S., Paris 1973, p. 71.

(18) H. Gmeiner. a. g. e.

- Bireysel farklılıklara karşı daha az duyarlı oldukları,
- Belirgin bir şekilde «neyin ne olduğunu» bilme duygusunun hakim bulunduğu,
- Güven duygusunun daha çabuk ve üst düzeyde geliştiği saptanmıştır (19).

Bu nedenle SOS Çocuk Köylerinin özellikle küçük topluluklar biçiminde örgütlenmesinin önemi ortaya çıkmaktadır.

Çocuk Köyü Anneliği

Çocuk köyü anneliği, yalnız yaşayan 30-45 yaşlarında bekâr ve çocuksuz birçok kadın için yeni ve önemli bir sosyal meslek olmuştur. Bu meslek bir yandan, anne sevgisine gereksinim duyan korunmaya muhtaç çocuklara hizmet götürürken, bir yandan da köy, anneye evlat sevgisi tattırır. Bu nedenle yararlanma çift yönlüdür.

Çocuk köyü annesi, işine talip olmak için özel bir eğitim veya öğrenme gerek yoktur. En az ilk veya ortaokul mezunu olup, bağımsız bir evi yönetebilecek ve çocuklara sevgi ile yaklaşabilecek bir kişiliğe sahip olmak yeterlidir.

Bu görev için önce, gazete, televizyon ve radyoda ilanlar verilir. Sonra, adaylar, psikologların da hazır bulunduğu, çocuk köyü komisyonu üyeleri tarafından formlardaki bilgi ve adaylarla yapılan mülakatlara göre seçim yapılır. Seçimde önemli hususlardan biri de, adaylarda beden sağlığı kadar ruh sağlığına da önem verilmesidir.

Uygun görülüp seçilen anneler, bir yıl süren özel bir eğitimden geçerler. Burada kendilerine çocuk bakımı, çocuk gelişimi, ev ekonomisi, beden eğitimi, müzik ve çeşitli el becerileri dersleri verilir. Altı aylık teorik eğitimi beş aylık pratik eğitim izler.

SOS Çocuk köyü anneleri, memur statüsünde olup yılda 14 defa maaş alırlar. Bu maaş, ülkenin genel hayat standartlarına göre değişir ve iki yılda bir artar. Hastalık, kaza ve emekli sigortaları bulunur. Yaşlılığında ve uzun süren hastalığında gereken her türlü sosyal yardımı görürler. Ayrıca çocuk köyü annesinin yılda 36 izin gününe hakkı vardır.

Çocuk köyü annesi, evine ve çocuklarına ait kararlarda bağımsızdır. Evinde, çocuklar ile yakınlık temelli üzerine kurulmuş bir birlik içinde yaşar.

Normal anneler gibi bu annelerin de bir dileği çocuklarının okullarda başarılı olmalarıdır. Bu nedenle okullardaki aile ve veli toplantılarını izlerler. Çözemedikleri bir sorunla karşılaştığı zamanda, gerekirse köyün yöneticisine ve yardımcı uzmanlara danışabilirler.

Anne, çocukların akrabaları bulunduğu takdirde onlarla olan ilişkilerini geliştirir. Ya da kendi akrabalarını SOS Çocuk köyü ailesiyle tanıştırır. Onların teyze, dayı, amca, hala yerlerini tutmalarını sağlar.

Her köy annesine, her ay ev idare parası çdenir. Bu ücret tutumlu bir ev kadınının ölçülerine göre hesaplanmıştır. Anne bu parayı gereksinimine göre dilediği gibi harcar.

Köy Teyzesi :

Köy annesinin izinli olduğu ya da hastalığı sırasında onun görevini üstlenen köy teyzeleri bulunur. Bu teyze, evdeki eğitim yöntemlerine ve evdeki sisteme dokunmadan evi ve çocukları yönetir.

Köy Müdürü-Köy Yöneticisi :

Köy müdürü, bütün SOS köyünde çalışanların doğruoan doğruya amiridir. SOS dernek organları tarafından verilen yönetmeliklere bağlı olarak köyün bütün eğitim, personel, yönetim ve örgütlenmesinden sorumludur.

Annelerin danışmanı olması yanısıra, çocukların eğitim ve öğretim sürecinde de baba görevini üstlenir.

Köy müdürü ayrıca :

- Çocukların okula başlatılması ve mezuniyetleri,
- Çocukların belli bir zaman için akraba veya başka kişilerin yanına verilme kararı,
- Çocukların meslek eğitimiyle ilgili kararların alınması,
- Resmi makamlarda haklarının korunması,
- Bir SCS köyünden bir diğerine nakli görevleri içinde yetkilidir.

Bir annenin eşliğinde kurulan SOS çocuk köylerinde babanın eksikliğinin bir sorun olup olmadığını tartışılabilir.

Sen ca yıl içinde yapılan araştırmalar, çocuk gelişiminde babanın da, ilk yaşlarda anne kadar önemli olduğu sonucuna varmışlardır. Özellikle normalbir psiko-scsyal gelişim için babanın gerekli olduğu savunulmaktadır (20).

Bu savla, SOS çocuk köylerinde de anne ve babadan oluşan aile sistemi denenmiş, fakat babanın öz olmayan çocuğu kabuldeki güçlüğü ve kimi zaman ailede uyum sağlama güçlüğü bu uygulamayı başarısız kılmıştır. Bu nedenle «baba figürü» için köy müdürüyle yetinmek daha uygun olmuştur.

(20) İ, Lezine, «La Socialisation de L'enfant», Enfance Coğres International de Psychologie de L'enfant, Paris, 1979, p. 37.

Örgütlenmesi :

SOS Çocuk Köyleri, din ve politika dışı özel bir sosyal yardım etkinliğidir. Her ülkede bağımsız olarak kurulan çocuk köyü dernekleri, merkezi Viyana'da bulunan «Uluslararası Çocuk Köyü Örgütü» bünyesinde birleşmişlerdir.

Ana kuruluş durumunda bulunan Uluslararası Çocuk Köyü Örgütü Uluslararası nitelikteki SOS Çocuk Köyü çalışmalarını düzenler. Yeni köylerin kurulmasına önyak olarak bu konuda danışmanlık yapar.

SOS Uluslararası Çocuk Köyü örgütü, etkinlik gösterdikleri ülkelerde SOS Çocuk Köyü kuran ve yaşatan derneklerden oluşur.

FINANSMANI :

SOS Çocuk Köylerinin kurulması ve yaşatılması için gerekli olan mali kaynaklar, ilgili ülkelerdeki SOS Çocuk Köyü Dernekleri tarafından sağlanır.

Federal Almanya'da kurulmuş bulunan Herman Gmeiner Fonu, çocuk köyü çalışmalarında büyük destek sağlar.

Yapılan bağışların SOS Çocuk Köyü amaçlarına uygun olarak kullanılıp, kullanılmadığı, Uluslararası SOS Çocuk Köyünün maliye Komisyonu, derneklerin yetkili organları düzenli aralıklarla sürekli denetler.

S O N U Ç :

Özetle : SOS Çocuk Köyü, her çocuğa anneli bir ev, bir aile çevresi ve toplumdaki soyutlanmamış bir yaşam sağlayarak, çocukların doğal gereksinimlerine cevap verecek nitelikte düzenlenmiş sağlıklı bir ortamdır.

Tanınmış İsviçreli eğitimci ve korunmaya muhtaç çocukların babası diyebileceğimiz Pesta Luzzi'de Toplumun yüklendiği eğitimin yöntemi aileyi temsil ettiği ölçüde bir değer taşıyor diyerek XIX yüzyılda «Aile» düşüncesinin öncülüğünü yapmıştır.

Ülkemizde, SOS Çocuk Köyü uygulamasının gerçekleştirilebilirlik açısından tartışması yapılabilir. Ancak çocuk köyü uygulamaları bize ışık tutabilir niteliktedir. Gerek SOS Çocuk köyü derneklerine üye olarak, gerekse kışla tipi kurumları «aile» ünitelerine bölerek ya da koruyucu aile sistemini geliştirip yaygınlaştırarak korunmaya muhtaç çocuklar sorununa bir çözüm mutlaka getirilmelidir.